

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК
АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я
Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 4 (87) 2015

Миколаїв
2015

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Збірник включено до переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2015 р. №747.

Головний редактор: В.С. Шебанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААНУ

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н., проф.

І.П. Агаманюк, д.т.н., доц.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., проф.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шебаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., проф.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.І. Топіха, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; Р. Шаундерер, Dr.sc.Agr. (Німеччина)

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; А.С. Добишев, д.т.н., проф. (Республіка Білорусь).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрева, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; І.П. Шейко, д.с.-г.н., професор, академік НАН Республіки Білорусь (Республіка Білорусь); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; А.К. Антипова, д.с.-г.н., проф.; В.І. Січкарь, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Г.П. Морару, д.с.-г.н. (Молдова)

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 4 від 01.12.2015 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2015

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ – СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ю. А. Кормишкін, кандидат економічних наук
Миколаївський національний аграрний університет

У статті подано власне тлумачення поняття організаційно-економічні відносини аграрних підприємств - суб'єктів ЗЕД та визначено їх складові. Досліджено методологічні принципи розвитку організаційно-економічних відносин аграрних підприємств суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності й запропоновано механізм їх регулювання, що базується на Концепції розвитку зовнішньоторговельної політики Миколаївської області.

Ключові слова: організаційно-економічні відносини, аграрні підприємства, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, механізм регулювання.

Постановка проблеми. Діяльність аграрних підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності значною мірою залежить від рівня їх розвитку, досконалості та адекватності організаційно-економічних відносин між ними.

Ефективне формування організаційно-економічних відносин аграрних підприємств в умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності сприяє відтворенню експортного потенціалу країни, удосконаленню зовнішньоторговельних операцій та контрактної діяльності, залученню іноземних інвестицій, формуванню ефективної економічної безпеки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження питань формування та розвитку організаційно-економічних відносин аграрних підприємств в умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності зробили такі науковці: Л. М. Березіна, С. М. Березовенко, А. В. Ключник, Л. І. Михайлова, М. Ю. Сіренко, О. В. Шебаніна та ін. Незважаючи на значну кількість досліджень у цьому напрямі, ще не всі аспекти проблеми є дослідженими.

Метою статті є визначення особливостей організаційно-економічних відносин аграрних підприємств – суб'єктів ЗЕД та розроблення механізму їх регулювання, що базується на Концепції розвитку зовнішньоторговельної політики регіону.

Виклад основного матеріалу. Організаційно-економічні відносини є відображеними у господарських системах окремих галузей суспільного виробництва – економіка промисловості, сільського господарства, торгівлі, охорони здоров'я тощо. Їхню специфіку вивчають конкретні економічні науки. До загальних організаційно-економічних відносин належать форми і методи господарювання, які характерні для всіх галузей економіки. Серед останніх сьогодні виділяють, по-перше, ринкову систему, в центрі якої – товарно-грошові відносини; по-друге, підприємництво, засноване на ефективному веденні господарства. Загальні організаційно-господарські відносини – це відносини у сфері грошового обігу, ціноутворення, фінансів, кредиту, маркетингу, менеджменту, біржової справи тощо.

Рис.1. Організаційно-економічні відносини суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності

Організаційно-економічні відносини суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності – це відносини, що формуються і розви-

ваються у процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності; або сукупність стосунків між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та третіми особами, що виникають у процесі здійснення різних видів зовнішньоекономічних операцій (рис. 1).

Організаційно-економічні відносини традиційно можна розглядати на:

- макрорівні – рівень державних і міждержавних зовнішньоекономічних процесів;
- метарівні – зовнішньоекономічні зв'язки галузевого і ринкового значення;
- мікрорівні – зовнішньоекономічні зв'язки між фірмами різних країн.

Організаційні відносини – це розподіл завдань і передача повноважень:

- на рівні підприємства – між менеджерами зовнішньоекономічної діяльності;
- на метарівні – між контрагентами;
- на макрорівні – між державами.

Організаційні відносини виникають у процесі: реалізації функцій менеджменту зовнішньоекономічної діяльності (планування, організування, мотивування, контролювання); прийняття управлінських рішень; забезпечення здійснення основних зовнішньоторговельних операцій.

Економічні відносини – це відносини, які виникають між контрагентами різних країн із приводу виробництва, обміну, реалізації, споживання товарів, послуг та ідей.

До економічних відносин можна віднести відносини, які пов'язані з формуванням і реалізацією зовнішньоекономічного потенціалу; з інвестуванням; формуванням зовнішньоторговельних відносин; зі сплатою митних платежів та валютно-фінансові відносини.

Ефективне функціонування організаційно-економічних відносин можливе лише у разі дотримання усіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності певних методологічних принципів. Останні багато в чому ідентичні принципам державно-регуляторних відносин, які слугують підґрунтям динамічного розвитку відповідних ефективних механізмів функціонуван-

ня суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Методологічні принципи розвитку організаційно-економічних відносин аграрних підприємств суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності зосереджено на рисунку 2.

Рис. 2. Методологічні принципи розвитку організаційно-економічних відносин суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності

Вдосконалення механізмів регулювання організаційно-економічних відносин аграрних підприємств в умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності необхідно здійснити шляхом розроблення та впровадження відповідної Концепції розвитку зовнішньоторговельної політики України, яка включає в себе поєднання правових, адміністративних та економічних важелів регулювання організаційно-економічних відносин підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (рис. 3).

Основною метою даної концепції є формування зваженого державного підходу до застосування правових, адміністративних та економічних важелів регулювання організаційно-економічних відносин аграрних підприємств в умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

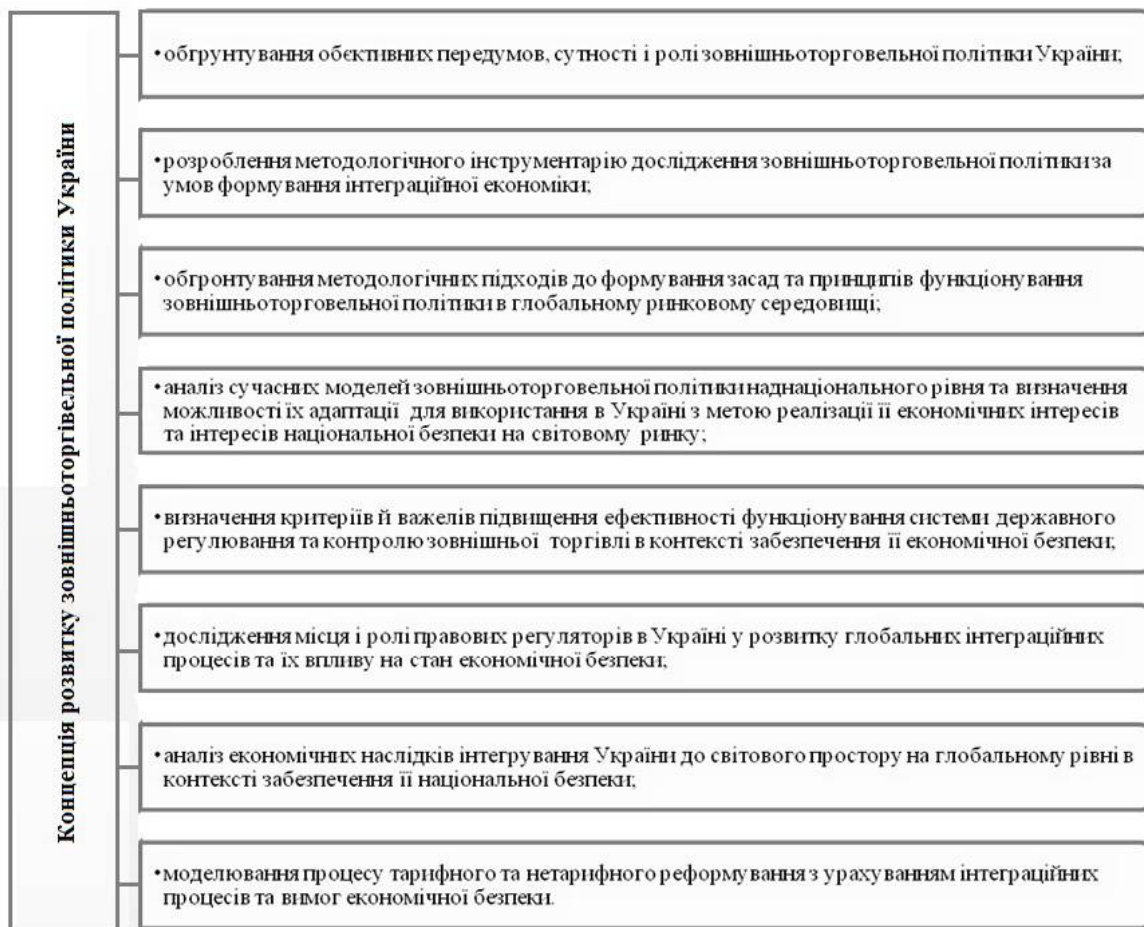

Рис. 3. Змістове наповнення Концепції розвитку зовнішньоторговельної політики України

Для вирішення вищезазначених проблем ми розробили аналогічну концепцію для Миколаївської області – змістове наповнення зображено на рисунку 4.

Розробка та впровадження Концепції розвитку зовнішньоторговельної політики Миколаївської області, яка включає в себе поєднання правових, адміністративних та економічних важелів регулювання організаційно-економічних відносин підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності дозволить вдосконалити механізм регулювання організаційно-економічних відносин аграрних підприємств регіону в умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

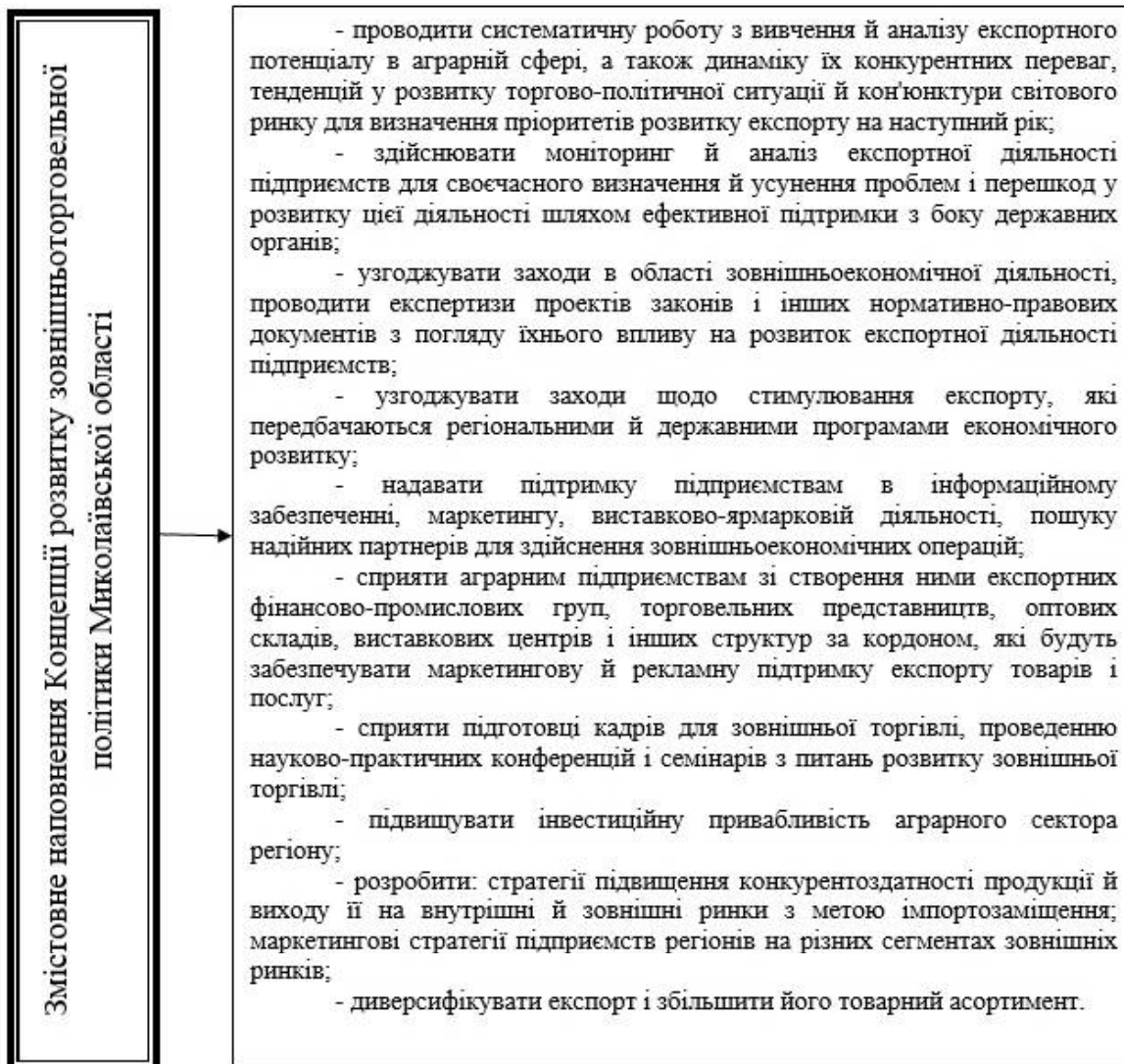

Рис. 4. Змістове наповнення Концепції розвитку зовнішньоторговельної політики Миколаївської області

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що організаційно-економічні відносини суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності - це відносини, що формуються і розвиваються у процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності; або сукупність стосунків між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та третіми особами, що виникають у процесі здійснення різних видів зовнішньоекономічних операцій. До організаційних відносин належать відносини, що пов'язані з: регулюванням та організацією зовнішньоекономічної діяльності; зовнішньоконтрактною діяльністю; підготовкою кадрів у сфері зовнішньоекономічної діяльності; переміщен-

ням через митний кордон; інформуванням; формуванням та веденням статистики. Складовими економічних відносин є відносини, що пов'язані з: формуванням і реалізацією зовнішньоекономічного потенціалу; інвестуванням; формуванням зовнішньоторговельних відносин; сплатою митних платежів та валютно-фінансові відносини.

До методологічних принципів розвитку організаційно-економічних відносин суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності належать: дотримання правового поля; ефективність; взаємовигідність; стабільність; системність; адекватність; єдність поточного і стратегічного планування та прогнозування; системозалежні та системонезалежні принципи.

Вважаємо, що впровадження запропонованої Концепції розвитку зовнішньоторговельної політики Миколаївської області, яка включає в себе поєднання правових, адміністративних та економічних важелів регулювання організаційно-економічних відносин підприємств - суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності дозволить вдосконалити механізм регулювання організаційно-економічних відносин аграрних підприємств регіону в умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності

Список використаних джерел:

1. Березіна Л. М. Удосконалення організаційно-економічних відносин підприємств АПК як чинник забезпечення продовольчої безпеки країни / Л. М. Березіна // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Національна економіка у сучасній глобальній економічній системі: механізми функціонування, динаміка, економічна безпека»], (Полтава, 23-24 квіт. 2010 р.). — Полтава : РВВ ПУСКУ, 2010. — С. 120-122.
2. Березовенко С. М. Управління зовнішньоекономічною діяльністю. Частина 1. - Сучасна система управління ЗЕД [Електронний ресурс] / Березовенко С. М. - Режим доступу : <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/30/7>
3. Ключник А. В. Вплив зовнішньоекономічної діяльності на формування конкурентоспроможності аграрних підприємств / А. В. Ключник // Вісник Сумського національного університету. - 2011. - № 6/1(48). - С. 136-139.
4. Михайлова Л. І. Стратегічні напрями зовнішньоекономічної діяльності в аграрному секторі України у контексті реалізації інтеграційних прагнень / Л. І. Михайлова // Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : збірник матеріалів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників - К. : ННЦ ІАЕ, 2013. - С. 281-286.
5. Сіренко М. Ю. Особливості формування організаційно-економічних відносин аграрних підприємств у сфері ЗЕД / М. Ю. Сіренко // Розвиток національної економіки: теорія і практика : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 3-4 квітня 2015 року, м. Івано-Франківськ, — Тернопіль : Крок, 2015. — Ч. 2. - С. 298-299

6. Шибаніна О. В. Удосконалення зовнішньоекономічної діяльності України та покращення її експортного потенціалу / О. В. Шибаніна // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Економічні науки. – Вип. 29, Ч. 2. – Черкаси : ЧДТУ, 2011. – С. 19-24.

Ю. А. Кормышкин. **Организационно-экономические отношения аграрных предприятий - субъектов внешнеэкономической деятельности.**

В статье представлено собственное толкование понятия организационно-экономических отношений аграрных предприятий - субъектов ВЭД и определены их составляющие. Исследованы методологические принципы развития организационно-экономических отношений аграрных предприятий субъектов внешнеэкономической деятельности и предложен механизм их регулирования, основанный на Концепции развития внешнеторговой политики Николаевской области.

Ключевые слова: организационно-экономические отношения, аграрные предприятия, субъекты внешнеэкономической деятельности, механизм регулирования.

Y. Kormyshkin. **Organizational and economic relations of agrarian enterprises - the objects of trade community.***The article gives the interpretation of organizational and economic relations of agrarian enterprises - the objects of foreign economic activity according to their constituents. The methodological principles of organizational and economic relations of agrarian enterprises and the mechanism of their regulation, based on the Concept of foreign policy in Mykolaiv region are discussed.*

Keywords: organizational and economic relations, agrarian enterprise, business entities, mechanisms of regulation.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

- М. П. Сахацький, І. В. Ксьонжик.** Експортна діяльність аграрних підприємств України: тенденції, специфіка, формування потенціалу 3
- І. В. Гончаренко.** Стратегічні напрями реалізації рекреаційного потенціалу регіону 13
- О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська.** Наближення до міжнародного законодавства у збереженні і відновленні навколишнього середовища України 20
- Ю. А. Кормишкін.** Організаційно-економічні відносини аграрних підприємств – суб'єктів ЗЕД 30
- А. В. Бурковська, Т. І. Лункіна.** Розвиток корпоративної соціальної відповідальності в Україні 38
- Ю. В. Тимчишин-Чемерис.** Туристичний кластер – форма розвитку та успіху туристичної діяльності регіону 44
- Р. Ш. Садридінєв.** Тенденції та особливості розвитку зовнішньої торгівлі аграрних підприємств Миколаївської області 58
- Н. О. Шишпанова.** Державна політика розвитку трудового потенціалу сільських територій 68
- С. І. Павлюк.** Світова практика державного регулювання розвитку сільських територій 77
- А. П. Кричинюк.** Реформування діяльності рейтингових агентств на мікрорівні банківської системи України 87

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

- А. К. Антипова.** Трави на півдні України: проблеми і шляхи їх подолання 102
- О. В. Буйний, В. Г. Кур'ята, В. В. Рогач..**
Дія 6-бензиламінопурину на формування та функціонування фотосинтетичного апарату томатів 111
- В. І. Лопушняк, Г. М. Грищуляк.** Динаміка вмісту заліза і мангану в осаді стічних вод за тривалого зберігання та компостування ... 119

Л. А. Покопцева, О. А. Єременко, Д. В. Булгаков. Використання регуляторів росту рослин для передпосівної обробки насіння соняшнику гібриду Армада.....	127
І. А. Янченко. Вплив сортових особливостей монарди двійчастої на формування рослинної сировини при вирощуванні в умовах Південного степу України	136
В. Г. Пелих, С. В. Ушакова. Підвищення продуктивності свиней шляхом поєднаності батьківських пар у двопорідному схрещуванні	145
С. О. Бондар. Оцінка бугаїв-плідників за проявом поєднаних ознак у їх дочок	153
І. С. Піщан. Висока активність реалізації рефлексу молоковіддачі у корів швіцької породи на доїльній установці типу “Паралель”.....	161